

Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Ulkoisen motivaation merkitys opiskelussa

Ahopelto Satu
Kitinoja Kimmo
Sankelo Varpu

2008

8.12.2008

Ahopelto, Satu; Kitinoja, Kimmo; Sankelo, Varpu

Ulkoisen motivaation merkitys opiskelussa

69 sivua

Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Tampereen ammatillinen opettajakorkeakoulu

Ryhmän opettaja Regina Nurmi

Lokakuu 2008

Asiasanat; motivaatio, ulkoinen motivaatio, Maslowin tarvehierarkia

Tiivistelmä

Kehittämishankkeen tavoitteena oli selvittää ulkoisen motivaation merkitys ammatillisiin opintoihin hakeutuneiden suomalaisten ja ulkomaalaisten opiskelijoiden keskuudessa. Hankkeessa toteutettiin lyhyt kyselytutkimus suomalaisille kone- ja tuotantotekniikan insinööriopiskelijoille ja toisen asteen luonnonvara-alan oppilaitoksessa opiskeleville ulkomaalaisille opiskelijoille. Aihe on kehittämishankkeen tekijöille ajankohtainen ja mielenkiintoinen, sillä tutkimus tehtiin niiden opiskelijaryhmien keskuudessa, joita itse opetetaan.

Ulkoisen motivaation olemassaoloa ja syntymistä pohdittiin kehittämishankkeessa opintolinjan valinnan syiden sekä opintorahan ja työssäoppimisjakson merkityksen selvittämisen avulla. Kyselytutkimukseen osallistui 63 suomalaista insinööriopiskelijaa ja 65 ulkomaalaista luonnonvara-alan oppilaitoksen opiskelijaa. Kyselyssä löytyi ehkä hieman yllättäen hyvin samanlaisia vastauksia. Opintolinjan valintaan, opintorahaan ja alalle työllistymiseen liittyviin kysymyksiin saatiin molemmilta kohderyhmiltä lähes samoja vastauksia. Suurin ero suomalaisten ja ulkomaalaisten opiskelijoiden välillä löytyi heidän odotuksistaan työssäoppimisesta. Tutkimuksessa selvisi, että ulkoinen motivaatio vaikuttaa sekä suomalaisten insinööriopiskelijoiden että ulkomaalaisten luonnonvara-ala opiskelijoiden motivaatioon hakeutua alalle opiskelemaan. Maslowin tarvehierarkian ylimmät tarpeet synnyttävät selvästi suomalaisten insinööriopiskelijoiden motivaation opiskeluun. Ulkomaalaisilla luonnonvara-alan oppilaitoksessa opiskelevilla ovat kuitenkin alempiasteiset tarpeet varsinkin opiskelun alussa ulkoisen motivaation taustalla. Kyselytutkimuksen ja koko kehittämishankkeen tulokset on esitetty työssä sanallisena asian pohdintana, lukuihin perustuvina sanallisina kuvauksina ja kuvaaja-histogrammeina. Tutkimuksessa on arvokasta tietoa opetussuunnitelmien ja niiden toteutustapojen laadinnan avuksi. Tietoa voi hyödyntää myös päivittäisessä kanssakäymisessä oppijoiden keskuudessa. Tutkimuksesta saa apua myös oppilaiden mahdollisia oppimisvaikeuksia pohdittaessa.

Kehittämishankkeen oppimisteoriatausta ja lähdeaineisto valittiin opettajakoulutuksessa esiin tulleista ja käytetyistä lähdemateriaaleista, alan ammattilehdistä ja internetistä. Internetistä löydettyihin aineistoihin on kuitenkin aina suhtauduttava pienellä varauksella. Lisäapua tutkimuksen teoreettiseen pohdintaan saatiin opiskelijatovereilta muun muassa lukuisina mielenkiintoisina lähdeaineistoina, joista heille kuuluu kiitos.

TIIVISTELMÄ

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO

1.1. Tutkimuksen tausta	
1.2. Tutkimuksen tavoite ja rajaukset.....	1
1.3. Tutkielman avainkäsitteet	
1.3.1. Motivaatio.....	4
1.3.2. Sisäinen motivaatio.....	5
1.3.3. Ulkoinen motivaatio.....	7

2. MOTIVAATIO JA TOIMINTA

2.1. Motivaatiotutkimus.....	8
2.2. Motivaation tehtävät.....	9
2.3. Tarvehierarkiat	
2.3.1. Maslowin tarvehierarkia.....	9
2.3.2. Lawlerin odotusarvoteoria.....	12
2.4. Yhteenveto.....	13

3. ULKOINEN MOTIVAATIO

3.1. Motivoitumisprosessi ja palkitseminen.....	13
3.1.1. Ulkoinen motivaatio opiskelussa.....	15
3.1.2. Ulkoinen motivaatio työssä.....	22
3.2. Ulkoisen motivaation työntövoima.....	23
3.3. Tilannetekijät ulkoisen motivaation taustalla.....	25
3.3.1. Ympäristötekijät.....	26
3.3.2. Henkilökohtaiset motiivit.....	27
3.4. Ulkoinen motivaatio ja oppiminen.....	28
3.5. Kuinka kauan ulkoinen motivaatio kantaa	
3.5.1. Suomalaiset opiskelijat.....	32
3.5.2. Ulkomaalaiset opiskelijat.....	33

4. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1. Tutkimuksen perusolettamukset ja tutkimukselliset ratkaisut	34
4.1.1. Tutkimusotteen ja tutkimusmetodin valinta	35
4.1.2. Aineiston keruu ja käsittely.....	37

4.1.3. Tutkimuksen eteneminen.....	38
4.1.4. Aineiston analysointi.....	39
4.1.5. Luotettavuustarkastelu.....	40
4.2. Kohdeorganisaatioiden esittely.....	42
4.3. Motivaatiokysymysten tutkimustulokset	
4.3.1. Opintolinjan valinta.....	45
4.3.2. Alalle työllistyminen.....	48
4.3.3. Odotuksien täyttyminen opintolinjalla.....	49
4.3.4. Opetukseen osallistumisen syy.....	50
4.3.5. Odotukset työssäoppimiselta.....	51
5. YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	53

LÄHTEET

LIITTEET

1.0 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

Motivoituminen merkitykselliseen oppimiseen voidaan kiteyttää seuraavaan väitteeseen: ”Ihminen oppii asioita, joita pidetään arvossa siinä yhteisössä, jonka jäsen hän on tai johon hän haluaisi kuulua”.

Lähtökohtana merkitykselliseen oppimiseen voidaan pitää ihmisen tarvetta tulla hyväksytyksi yhteisössä. Haluamme olla sen yhteisön jäsen, johon katsomme kuulumamme. Yhteisön jäsenenä haluamme myös antaa siihen oman panoksemme edistääksemme kehitystä, yhteenkuuluvuuden tunnetta, yhteisön ja lähipiirimme hyvinvointia ja elintasoja.

Hyväksytyksi tulemisen tarve on niin suuri, että se laittaa meidät oppimaan ja opiskelemaan saadaksemme omassa lähiympäristössämme huomiota ja hyväksyntää. Kunnianhimo pakottaa meidät kehittymään ja opiskelemaan näyttääksemme yhteisöllemme, että pärjäämme. Siksi opiskelemme asioita, jotka ovat merkityksellisiä sekä itsellemme että yhteisöllemme. Ammatillisessa oppilaitoksessa aikaisempien opintojen ja työkokemuksen kautta saavutettu ammatillinen pätevyys ei nykyisin riitä, vaan lisäksi vaaditaan pedagoginen pätevyys, jolla mitataan opettajan arvostus.

Ulkoiset motivaatio opiskeluun innoittajana jää tutkimuksissa jossain määrin sisäisen motivaation varjoon. Pelkästään ulkoisen motivaation kimmokkeesta lähtenyttä opiskelua pidetään saamamme käsityksen mukaan myös jossain määrin arveluttavana tai ainakin vain välivaiheena matkalla kohti sisäisesti motivoitunutta opiskelua. Olemme nimittäin pedagogisten opintojen aikana tutustuneet opiskelumotivaatioon erilaisten tehtävien avulla, ja kaikissa niissä on tullut erityisesti esille se, että motivaation tulisi paremminkin olla sisäistä kuin ulkoista.

Pedagoginen pätevyys antaa työkaluja opettajana toimimiseen ja erilaisten oppijoiden kohtaamiseen sekä varmuutta omaan opetustyöhön ja tilanteiden hallintaan. Koulutukseen osallistuminen on lisännyt ammatillista osaamistamme, mikä sinällään antaa meille opettajina oppilaitoksissamme lisäarvoa.